

Ontwerp van Gewestelijk Lucht- Klimaat -Energieplan (LKEP)

Advies van de Gewestelijke Ontwikkelingscommissie

23 juni 2015

Gelet op de adviesaanvraag door de Regering, met toepassing van artikel 7 van het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (BWRO), ontvangen op 26 mei 2015 (uiterste datum om advies uit te brengen: 31 juli 2015) en die betrekking heeft op bovenvermeld voorontwerp van plan;

Gelet op het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 25 maart 2010 betreffende de Gewestelijke Ontwikkelingscommissie;

De Commissie is samengekomen op 18 en op 23 juni 2015. Nadat ze de vertegenwoordigers van de Regering en de projectontwerpers gehoord heeft, heeft ze op 23 juni 2015 volgend advies uitgebracht dat unaniem gestemd werd

Pagina 1 van 5

Het Lucht-Klimaat-Energieplan als structurerend element op stadsniveau

De inleiding van het ontwerp van gewestelijk Lucht-Klimaat-Energieplan (LKEP) schetst de globale context waarin dit plan ontstaan is en noemt specifiek de talrijke internationale verdragen die de doelstellingen bepaald hebben die de verschillende EU-lidstaten dienen te halen.

Het is in die context dat de Regering, in het kader van het Pact van de Burgemeesters van de Europese hoofdsteden en grote steden voor het klimaat, haar werkmiddelen voorgesteld heeft voor een duurzaam stadsbeheer, met als doel om tegen 2025 de uitstoot van broeikasgassen met 30 % te doen dalen ten opzichte van de uitstoot in 1990. Deze ambities reiken verder dan de Europese doelstellingen, die een daling beogen met 20 % tegen 2025.

Deze doelstellingen kregen voor het eerst een concrete juridische vorm met de goedkeuring van het BWLKE in 2013.

Het LKEP vormt een nieuwe stap in de concretisering van de ambitieuze Brusselse doelstellingen, in de aanloop naar de 21e Klimaatop in Parijs (COP21) in december 2015. Deze conferentie is cruciaal, want ze moet tot een internationaal klimaatakkoord leiden dat de globale opwarming onder de 2°C moet houden.

Het gewestelijk Lucht-Klimaat-Energieplan bepaalt ambitieuze doelstellingen op het gebied van luchtkwaliteit, terugdringing van de broeikasgassen, productie van hernieuwbare energie en doeltreffend energiegebruik.

De Commissie zou het interessant vinden dat het Plan zich niet beperkt tot de beschrijving van de uitdagingen en van zijn basisprincipes, maar ook nauwkeuriger de manier uitwerkt waarop de klimaatdoelstellingen op territoriaal niveau concreet gemaakt kunnen worden. Ze verwijst bij wijze van voorbeeld, naar het Klimaatplan van Stuttgart, dat het behalen van de klimaatdoelstellingen een ruimtelijk karakter geeft via structurerende principes op het gebied van ruimtelijke ordening en stedenbouw: de aanleg van grote open corridors in de valleien, de terugdringing van warmte-eilanden, het verbeterde hoogwaterbeheer, de productie van biomassa... Deze ruimtelijkheid zou duidelijk maken hoe de beleidslijnen over de grenzen van het gewest heen op elkaar aansluiten en getuigen van het belang van het opstellen van geïntegreerde en systemische gewestelijke projecten die de uitdagingen kunnen ontmoeten. De eenvoudige som van maatregelen volstaat hier immers niet.

Het GPDO en het Iris 2-mobiliteitsplan leggen ruimtelijke hoofdlijnen vast waarbinnen het LKEP kadert. De Commissie zou het nuttig vinden dat de elementen die met de stadsstructuur te maken hebben, gemarkeerd worden zodat duidelijk wordt hoe de LKEP-maatregelen de uitwerking vormen van het GPDO. De polycentrische structuur waarnaar in het GPDO-ontwerp gestreefd wordt, vormt eveneens een zinvol voorbeeld van een geïntegreerd en systemisch project.

Aansluiting op de andere plannen

Het LKEP kadert in een complexe gewestelijke planning. De uitvoering van de algemene plannen zoals het GPDO en het Iris 2-mobiliteitsplan behoort tot zijn doelstellingen.

De Commissie stelt voor om aan het LKEP een verklarend diagram toe te voegen over het verband tussen

dit plan en de andere plannen en hulpmiddelen voor ruimtelijke ordening, en om het LKEP duidelijker te plaatsen binnen deze complexe planologische en regelgevende context.

Aansluiting op de andere actoren

Het LKEP is een werkmiddel op gewestelijke schaal en zijn maatregelen raken aan alle bevoegdheidsdomeinen van de gewestministers. De concrete uitvoering ervan zal dus nauw overleg vergen tussen de verschillende gewestelijke actoren.

Het Vlaamse Gewest, dat zijn klimaatplan zo goed als klaar heeft, dient ook aangesproken te worden opdat het beleid dat in het Brusselse Gewest vastgelegd wordt, over de gewestgrenzen heen voortgezet wordt. De Commissie pleit voor een harmonisatie en een gezamenlijke uitvoering van de maatregelen in beide plannen. Ze adviseert om de metropolitaanse dimensie van het plan beter naar voren te schuiven, vooral met betrekking tot de maatregelen die continuïteit vergen op metropolitaans niveau.

Dit is van groot belang in het bijzonder voor de maatregelen met betrekking tot vervoer, stadsplanning, de aanpassing aan de klimaatveranderingen,... Het LKEP is niet blind voor deze noodzakelijke interacties en wijst trouwens op de noodzaak om met de andere gewesten en zelfs met de EU-lidstaten te onderhandelen over de kwestie van de elektriciteitsproductie op basis van hernieuwbare bronnen.

De uitvoering van het LKEP

Prioriteitsgraad van de maatregelen bepalen

Het LKEP omvat vele acties: zoals gezegd hebben sommige te maken met de uitvoering van het GPDO of het Iris 2-mobiliteitsplan, andere hebben raakvlakken met maatregelen in andere plannen, zoals het waterbeheerplan, het plan voor preventie en afvalbeheer, het beheerplan van het Zoniënwood, ... (zie lijst in bijlage 1 van het plan). Het LKEP benadrukt geen prioriteit, maar er zijn wel enkele dringende maatregelen zoals de acties die nodig zijn in geval van een pollutiepiek. Bovendien kunnen zich als gevolg van beleidlijnen die elkaar kruisen binnen deze verschillende plannen en regelgevingen, prioritaire acties opdringen.

De Commissie adviseert om een diagram te maken van de acties en de maatregelen om de interacties tussen deze plannen beter af te lijnen.

Bovendien stelt ze voor om de prioriteiten op de voorgrond te plaatsen, met de gewenste termijnen en timing, wat, enerzijds, in sterke mate zou bijdragen aan de leesbaarheid van het plan en, anderzijds, zou helpen om klaar te zien bij de opvolging van de uitvoering.

Budgettering van het plan

Zoals gezegd raakt het LKEP aan de bevoegdheidsdomeinen van verschillende gewestministers. De maatregelen die het LKEP vastlegt, dienen dus in verschillende begrotingsallocaties vastgelegd te worden.

De Commissie wijst er daarom op dat de concrete uitvoering van het Plan bemoeilijkt wordt door het feit dat de begrotingsvastleggingen jaar na jaar door alle regeeringsleden bepaald en onderhandeld moeten worden.

De Commissie vraagt dat het plan de budgetten raamt die voor de uitvoering nodig zijn en dat het de potentiële financieringsbronnen evalueert (externe bronnen, zoals het Klimaatfonds dat door het BWLKE tot stand kwam).

Opvolgingscriteria en indicatoren

Het LKEP omvat juridische hefbomen, economische instrumenten, voorbeelden van de voorbeeldfunctie van de overheden en informatie- en sensibilisatiemaatregelen.

De Commissie suggereert dat het LKEP een aantal indicatoren vastlegt die de opvolging verzekeren. Deze is zeer noodzakelijk, temeer gezien de complexiteit en de veelheid aan maatregelen die het Plan bevat. Dit komt overigens overeen met de verplichting van het BWLKE om de plannen op te volgen

Bijzondere opmerkingen

Ontwikkeling van het principe van 'Slimme Stad'

Een van de sterke punten van Brussel is haar levendige verenigingsleven (netwerken voor onderlinge bijstand en systemen voor uitwisseling, autonome burgerinitiatieven). Deze rijkdom verdient meer aandacht.

De Commissie heeft weet van bestaande initiatieven in Brussel, opgericht evenzeer door burgers en verenigingen (bv.: [Selfcity](#)) als door de overheid (<http://smartcity.bruxelles.be/fr>). In dit verband benadrukt het LKEP in zijn actie 44 de ontwikkeling en het gebruik van informatie- en communicatietechnologieën (ICT).

De Commissie zou het pertinent vinden om in het LKEP op dit vlak (dat in de verschillende hoofdlijnen aan bod komt) meer aan te dringen en om het vernieuwende concept 'Smart Cities' of 'Intelligente steden' te ontwikkelen, dat ernaar streeft om van de burger een volwaardige acteur te maken van de ontwikkeling van zijn stad doorheen uiteenlopende thematieken, om de kwaliteit van de stadsdienst te verbeteren en de kostprijs ervan te beperken.

Ze herinnert eraan dat een stad als 'intelligent' gekenmerkt kan worden als de investeringen in menselijk en sociaal kapitaal, in energie-infrastructuren (elektriciteit, gas, ...), in stromen (van mensen, materialen, informatie) ten goede komen aan een duurzame economische ontwikkeling en een hoge levenskwaliteit, met een bedachtzaam beheer van de natuurlijke rijkdommen, door middel van een participatieve governance en een efficiënt en geïntegreerd gebruik van de informatie- en de communicatietechnologieën die de autonomie van de inwoners doen toenemen.

Gebruik van de bestaande middelen

Maatregel 33 van het LKEP luidt als volgt: 'een echt ontwikkelingsprogramma rond circulaire economie opzetten om een goed presterende lokale economie uit te bouwen die binnen de milieudoelstellingen kadert'. De Commissie deelt deze idee en acht het interessant om deze notie in een algemene visie te integreren met het versterken van het gewestelijke stadsmetabolisme door in te zetten op de bestaande middelen, het architecturale en stedelijke erfgoed in ruime zin, maar ook de functionaliteitseconomie.

Brusselse gebouwen en voorbeeldgebouwen

In zijn maatregel 10 behandelt het LKEP de verbetering en versterking van de financiële stimulansen, met name met betrekking tot premies die de verbetering van de energie-efficiëntie van de gebouwen beogen. De Commissie betreurt dat het werkmiddel van de oproep tot projecten voor voorbeeldgebouwen (Batex) sinds 2 jaar niet meer gebruikt wordt. Ze is van mening dat deze oproep tot projecten zeer vele positieve gevolgen had voor Brussel, a fortiori op Europees en internationaal niveau, want buitenlandse delegaties werden aangetrokken en kwamen ons Gewest bezoeken om te onderzoeken hoe in zo'n korte periode zoveel gebouwen met een hoge energie- en milieuprestatie gebouwd konden worden door zowel openbare als private operatoren.

De Commissie wenst dat het Gewest dit kapitaal opwaardeert en dit werkmiddel voortzet, en dat het daarbij zijn criteria verruimt, doorheen de toekomstige 'Brusselse Gebouwen'. Ze is immers van mening dat de zowel methodologie van de bestaande gebouwen Batex als de deskundigheid die de administratie ter zake verworven heeft, moeten blijven aangewend worden bij de uitvoering van de Brusselse gebouwen.

Sociale dimensie

Hoofdlijn 9 werkt de sociale dimensie van het LKEP uit. De Commissie zou het nuttig vinden om te zien hoe het bestaande Brusselse verenigingsleven kan bijdragen aan de invulling van sommige doelstellingen van dit plan. Dit zou een grote impact kunnen hebben qua betrokkenheid van deze actoren en van de Brusselse burger.